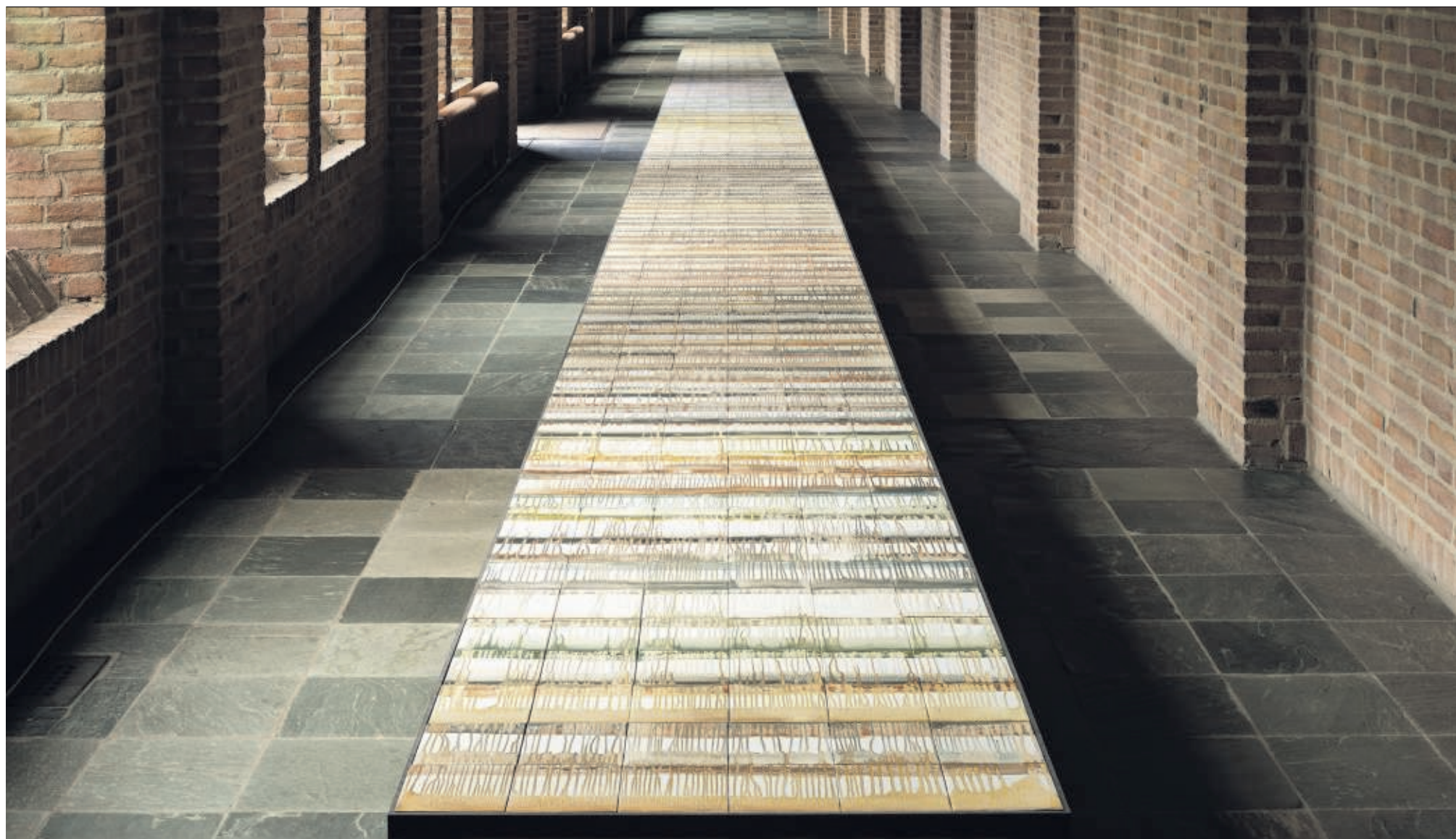

Film, televisie, muziek, theater, beeldende kunst en boeken: alle recensies uit de Volkskrant zijn verzameld op volkskrant.nl/recensies

Als de kunst op de Biënnale Kunst in de Heilige Driehoek **in dialoog** gaat met de religieuze omgeving, ontstaat een zintuiglijke ervaring om stil van te worden.

Tweede Biënnale Kunst in de Heilige Driehoek: Hoop
Beeldende kunst

Heilige Driehoek,
Oosterhout,
t/m 15/8.

Maar soms ligt de spiritualiteit er ietsje te dicht bovenop en slaat een werk dood.

Hedendaagse kunst in het klooster, werkt dat? Of levert het vooral gezapige kunst op? Benieuwd naar het antwoord op die vraag trok ik naar de Heilige Driehoek in het Brabantse Oosterhout. In dit gebied rond drie bakstenen kloosters aan de rand van de stad is deze zomer de tweede editie van de Biënnale Kunst in de Heilige Driehoek, een project dat is bedacht om de -rap vergrijzende- kloosters nieuw leven in te blazen, met behulp van kunst dus.

Kort samengevat: het werkt. Deze tweede editie van de Biënnale is rijk en zorgvuldig samengesteld, met bekende Nederlandse en Belgische namen, een paar internationale zwaargewichten, en aardig wat jonge kunstenaars. Curatoren Hendrik Driessen, oud-directeur van museum De Pont in Tilburg, en historicus Rebecca Nelemans benadrukken in het gidsje dat ze de tentoonstelling hebben gemaakt vanuit hun respect voor de kloosterlingen en hun leefwijze. Geen blasfemie en controversiële kunst dus. Wel kunstwerken die de religieuze context versterken en deze soms ook subtiel en respectvol bevragen.

Het - nogal stichtelijke - thema 'hoop' wordt losjes genomen, met een huppel. Je ziet het vooral terug in

de vele vrolijke kleurexposities: een trippy, regenboogkleurige Maria Magdalena van Maria Roosen, paradijselijke tuinen van schilder Marc Mulders en een reusachtige opblaasbal van Meschac Gaba met reepjes van alle vlaggen van de wereld. De sfeer is overwegend optimistisch, harmonieus en lieflijk.

Gelukkig mag het hier en daar ook een beetje schuren. Zo is het een aangename verrassing om aan de rand van priorij Sint-Catharinadal een puinsculptuur van de Belg Peter Bugenhout aan te treffen. Op een overvolle kunstbeurs zou ik zijn opeenstapeling van dekzeilen, wrakhout en andere zooi misschien voorbij zijn gelopen. Hier, niet ver van de keurig aangeharkte kloostertuin, herinnert de sculptuur aan het contrast tussen de verstilling van het klooster en de chaos van de wereld daarbuiten.

Soms ligt de spiritualiteit er ietsje te dik bovenop. Zo slaat het werk van

de Amerikaanse videokunstenaar Bill Viola, een van de grote internationale namen in het lijstje, in deze context een beetje dood. De keuze om *Catherine's Room* (2001), een vijfelijk over een vrouw in een kloostercel, te tonen in een van de vertrekken van Sint-Catharinadal, is te voor de hand liggend en te letterlijk. Dat geldt ook voor Viola's -overigens prachtig geplaatste- vierelijk *Martyrs* (2014) in nisjes van de Sint-Paulusabdij.

Het samenspel tussen religie en hedendaagse kunst komt wel goed uit de verf in *Circumambulatio* (2021) van Rabi Koria. Hij maakte een kunstwerk dat in een kloostergang uit de grond verrijst: een tableau van 722 tegels waarover olievlief vloeit in kleurige druipers. De meditatieve handeling van het maken -verf aanbrengen, kantelen, herhalen- weerklinkt in het lijnenspel op de tegels en roept associaties op met de ritmes en ritue-

len van het kloosterleven.

Betoverend is de *De wake bij kaarslicht* (2019) van Juliette Minchin. Midden in de sobere kerk van de Sint-Paulusabdij plaatste zij een grote kubus van staal waaruit geometrische patronen zijn gesneden. Om het stalen frame zit een laag was, de geur dringt direct je neus binnen. Van binnen de kubus schijnt baarmoederachtig licht je tegemoet.

Elke ochtend worden de lonten in de was aangestoken, 's avonds worden ze gedoofd. Van de gesmolten was op de grond maakt de kunstenaar in de toekomst een nieuw werk. Het is een subliem, zelfbedacht ritueel dat allerlei metaforen rondom de overgang van leven naar dood samenbalt. Geen letterlijke vertaling van religieuze thema's, maar een gelaagde en intense zintuiglijke ervaring waar je op slag stil van wordt.

Sarah van Binsbergen

🕯 KUNST BESCHERMT DE KLOOSTERS

De Heilige Driehoek bij Oosterhout is een markant stukje cultureel-religieus erfgoed.

De Heilige Driehoek in Oosterhout dankt zijn naam aan drie kloostercomplexen, omgeven door weelderige tuinen en landerijen. Het is de

enige plek in Nederland met drie nog actieve, bewoonde kloosters bij elkaar. Maar de kloosterbevolking vergrijst. Projectontwikkelaars azen al sinds de jaren tachtig op de gebouwcomplexen, die ze zien als de ideale bestemming voor een spa, tuincentrum of bejaarden-

tehuis. Om dit kleine paradijs veilig te stellen voor de toekomst is in 2000 door een aantal Oosterhouters de Stichting De Heilige Driehoek in het leven geroepen. Sinds 2006 is de Driehoek erkend als Rijksbeschermde Stadsgezicht. Dat betekent dat het bijzondere cultuurhistori-

sche karakter bij nieuwe ontwikkelingen in het gebied moet worden gerespecteerd. De Biënnale is daar volgens de stichting een voorbeeld van: de kunst reageert op het kloosterleven en bouwt bovendien voort op de benedictijnse traditie van kunst en kunstnijverheid.

Tegeltableau *Circumambulatio* van Rabi Koria in de Sint-Paulusabdij.
Foto Mischa Keijser